

ADOLPHE MONTICELLI

(1824-1886)

DOOR D. A. DE GRAAF

MEN is gewoon in de muziek van een Debussy het muzikale equivalent van de poëzie der Symbolisten te zoeken, in het bijzonder van Baudelaire en Verlaine, de verklanking dus van het parfum en de nuance, om de emblemen van deze beide dichters met een enkel woord te karakteriseeren. Het ligt voor de hand, deze „correspondance” der zintuiglijke gewaarwordingen ook op het gebied der schilderkunst te betrekken. Gewoonlijk wendt men zich bij het zoeken van dergelijke parallellen tot de Impressionisten. Hier begint echter de moeilijkheid. Want vormen hun schilderijen wel een parallel met het oeuvre van beide bovengenoemde dichters? Zeker, het temperament van een Manet b.v. is verwant in nervositeit en registratie-vermogen, waar het de subtielste gevoelsnuances betreft, met dat van zijn vriend Baudelaire, maar diens eigzinnige, als het ware exclusieve en aristocratische interpretatie van de omringende wereld mist men toch in de royale levensaanvaarding van den Impressionist.

Men voelt dus een leemte wanneer men de gedachtenwereld der Symbolisten bij de Impressionisten zoekt. Ook een schilder als Eugène Carrière stelt ons in dit opzicht teleur en wel om de omgekeerde reden: hier is de nuance, het parfum in sterke mate aanwezig maar men mist totaal het nerveuze temperament, het accent der onevenwichtige, tragische persoonlijkheid; men mist de dramatische spanning.

Nu schijnt het zonderling dat een dergelijke leemte moet worden aangevuld door het oeuvre van een figuur die al zeer weinig gelijkenis vertoont met hetgeen wij onder een symbolistisch dichter verstaan. Een „bon-vivant”, welgedaan van uiterlijk die op zijn medemenschen zeer zeker den indruk maakte van een materialist, het tegendeel van een geraffineerden artist, van wien men alleen de verfijnde nuances in de kunst kan verwachten — dit alles ervaart men bij de kennismaking met den persoon van den Marseillaanschen schilder, Adolphe Monticelli. Echter biedt noch Baudelaire noch Verlaine het ideale voorbeeld van den zielvollen dichter op zoek naar de verfijnde gevoelsnuances. Baudelaire vertoont een Angel-Saksische koelbloedigheid, een mathematische zekerheid in het oordeel, correctheid in kleding en de neiging zijn medemenschen te mystificeeren. En Verlaine overtreft Monticelli nog in materialisme.¹ Deze eigenschappen, eerder dan